

Forord

BIBLIOTEKSARBEJDE nr. 33 indledes med Birger Hjørlands store artikel **Det kognitive paradigme i biblioteks- og informationsvidenskaben**. Denne artikel udgør så at sige nummerets temadel og tager på et mere konkret niveau tråden op fra BIBLIOTEKSARBEJDE nr. 29.

Artiklen består af 2 hovedafsnit. I det første behandles og diskuteres den kognitive psykologi. I det andet underkastes brug af det kognitive synspunkt i informationsvidenskaben en kritisk analyse.

Den kognitive psykologi - eller informationsprocespsykologien - ses på den ene side som et fremskridt i udviklingen af psykologiske teorier (specielt i forhold til behaviorismen) fordi den beskæftiger sig med, hvad der foregår **inde i** hovedet på folk, de mentale processer, f.eks. under læsning og informationssøgning. På den anden side kritiseres kognitivismen bl.a. for at isolere og "formalisere" de mentale processer og betragte deres kontekst på et almengjort individniveau. Endvidere kritiseres den kognitive psykologi for at generalisere resulta-

ter med begrænset gyldighed (og for at opbygge teori på disse generaliseringer). Med andre ord: den kognitive psykologi giver gode praktiske resultater i forhold til visse problemstillinger; men den vurderes ikke som tilfredsstillende med hensyn til at forstå og forklare menneskets begrebslige tænkning, der også har historisk og socialt bestemte dimensioner.

I det andet hovedafsnit tages der udgangspunkt i tekster, der bruges på DB's kandidatuddannelses første semester. Afsnittet rummer en vis kritik af de begrænsede teoretiske overvejelser i forbindelse med informationsvidenskabens "import" af kognitivismen eller det kognitive synspunkt. Afsnittet analyserer og diskuterer dog først og fremmest spørgsmålet om kognitivismens praktiske nytte i forhold til informationsbehandling og informationsformidling. Konklusionen er, at kognitivismen som sådan **ikke** har været en forudsætning for nogle praktiske resultater, der har kognitivismen som det erklærede teoretiske udgangspunkt.

Informationstjenester som aktive formidlende eller passive grossister af Arne Esmann-Jensen behandler i caseform en tendens i udviklingen af informationstjenester inden for området opslagsværker/vejvisere/firmabeskrivelser. Udviklingen tolkes i lyset af en hypotese om, at "informations-grossister" (som formidlende mellemed mellem ophav og bruger) er ved at forsvinde i den aktuelle forandringsproces. Årsagerne til denne forandringsproces identificeres bl.a. som: udvikling af informationsteknologiske værktøjer og søge-/indekseringssprog samt konkurrence på markedet og krav til besparelser ("grossisten" er en fordyrende mellemed). En af konsekvenserne ses som en ændring af bibliotekarens rolle i (denne del af) informationsbehandlingen: hun må enten søge tættere på informationskilderne eller på brugerne.

Anmeldelsesdelen rummer to anmeldelser.

Under overskriften **En norsk jubilæumsbog med perspektiver** anmelder Anders Ørom "Mer enn Bøker", som er udgivet af Statens bibliotek- og informasjonshøgskole i Oslo i anledning af 50 års-jubilæet i 1990. Anmeldelsen går i nogen grad indholdsmæssigt ind i det ret brede spektrum af emner, som behandles i bogens artikler, der alle er skrevet af lærere på den (endnu eneste) norske biblioteksskole, og stiller nogle enkelte spørgsmål.

Leif Emereks anmeldelse af Thomas Kjellgren's "Islandsk litteratur", **Sagaøens moderne litteratur**, indeholder ud over en kort analyse og vurdering af bogen som litteraturhistorie nogle mere principielle overvejelser over - den for bibliotekerne så nyttige genre - det bibliografiske essay.